

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ

MODERN TRENDS IN THE METHODOLOGY OF TEACHING THE UKRAINIAN LANGUAGE AS A FOREIGN LANGUAGE

Мета статті полягає у відстеженні й аналізі, наданні комплексної інформаційно-ціннісної оцінки сучасним тенденціям навчання української мови як іноземної у парадигмі сучасного соціокультурного та історичного контексту, а також у руслі процесів націєтворення та формування української національної самоідентифікації, інтеграції у світове співтовариство та розширення мережі зв'язків із країнами світу. Насамперед звернено увагу на низку нелігвальних чинників, які безпосередньо впливають на напрямки формування методики навчання української як другої мови. Унаслідок цього можна відстежувати наявну й прогнозувати подальшу еволюцію методологічних здобутків та розвиток попиту на методичне забезпечення в окресленому полі. Окрім того, треба взяти до уваги, що методика навчання української як іноземної є органічною частиною загальної методики навчання іноземних мов, тому розвивається відповідно до світових тенденцій у цій ніші лінгвопедагогіки. Авторами окреслено об'єктивні передумови зростання попиту на вивчення української мови іноземцями та діахронний зріз становлення методики навчання української мови як іноземної. Відзначено розширення асортименту електронних ресурсів для опанування української мови, акцент на самостійній роботі охочих вивчати мову, мотиваційних установках до вивчення мови. Помічено зростання ефективності навчання української мови як іноземної у результаті вивчення її специфіки через включення до курсів (онлайн, офлайн) компонентів міжкультурної освіти. Якісні й кількісні показники інтенсифікації знання української мови як іноземної зростає з використанням педагогічних технологій активізації та інтенсифікації діяльності учнів, відмовою від застарілих методів зазубрювання лексичного й граматичного матеріалу, акцентом на комунікативній компетенції. Значна увага приділяється дослідженню ефективності способів вивчення української мови іноземцями із залученням сучасних цифрових технологій, соціальних мереж та інтернет-комунікації. Оглядом подано й загалом проаналізовано тенденції в розробці друкованих видань із вивчення української мови. Запропоновано подальші кроки удосконалення методики викладання української як іноземної. Зокрема, через залучення напрацювань порівняльного мовознавства, експериментальних дослідженнях, де б референтними групами виступали іноземці, які вивчають українську в той чи той спосіб, створення онлайн-платформ живого спілкування мовою з її носіями.

Ключові слова: методика вивчення української мови, українська мова як іноземна, тенденції лінгвопедагогіки, комунікативний підхід, електронні ресурси для вивчення мови.

The purpose of the article is to track and analyze, provide a comprehensive informational and

value assessment of modern trends in teaching the Ukrainian language as a foreign language in the paradigm of the modern socio-cultural and historical context, as well as in the course of the processes of nation-building and the formation of Ukrainian national self-identification, integration into the world community and the expansion of the network of relations with the countries of the world. First of all, attention is drawn to a number of non-lingual factors that directly influence the directions of formation of the methodology of teaching Ukrainian as a second language. As a result, it is possible to track the existing and forecast the further evolution of methodological achievements and the development of demand for methodological support in the defined field. In addition, it should be taken into account that the method of teaching Ukrainian as a foreign language is an organic part of the general method of teaching foreign languages, therefore it develops in accordance with world trends in this niche of linguistic pedagogy. The authors outline the objective prerequisites for the growth of demand for the study of the Ukrainian language by foreigners and the diachronic section of the formation of the methodology of teaching the Ukrainian language as a foreign language. The authors pointed out the expansion of the range of electronic resources for mastering the Ukrainian language, emphasis on independent work of those willing to learn the language, motivational attitudes to language learning. An increase in the effectiveness of teaching the Ukrainian language as a foreign language as a result of studying its specifics through the inclusion of intercultural education components in the courses (online, offline) has been noticed. Qualitative and quantitative indicators of the intensification of knowledge of the Ukrainian language as a foreign language are increasing with the use of pedagogical technologies for the activation and intensification of student activity, the rejection of outdated methods of cramming lexical and grammatical material, and the emphasis on communicative competence. Considerable attention is paid to the study of the effectiveness of methods of learning the Ukrainian language by foreigners with the involvement of modern digital technologies, social networks and Internet communication. Trends in the development of printed publications on the study of the Ukrainian language are presented and generally analyzed. Further steps to improve the methodology of teaching Ukrainian as a foreign language are proposed. In particular, through the involvement of the developments of comparative linguistics, experimental studies, where the reference groups are foreigners who study Ukrainian in one way or another, the creation of online platforms for live communication in the language with native speakers.

Key words: Ukrainian language learning methodology, Ukrainian language as a foreign language, trends in linguistic pedagogy, communicative approach, electronic resources for language learning.

УДК 801.357;378.147.016
DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2022/50.2.14>

Шутак О.С.,

канд. філол. наук,
доцент кафедри української та іноземних мов імені Якіма Яреми Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького

Конопленко Н.А.,

канд. філол. наук,
доцент кафедри української та іноземних мов імені Якіма Яреми Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького

Бурковська З.Є.,

канд. пед. наук,
доцент кафедри української та іноземних мов імені Якіма Яреми Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького

Постановка проблеми. Українська мова є не просто засобом спілкування, а одним із наріжних каменів у культурному й навіть політичному самовизначенні України та її громадян. Еволюція функціонування та законодавчої позиції української мови є показником характеру становлення України як суверенної та в усіх сенсах незалежної від ідеологічних нашарувань десятиків і сотень років втрати незалежності. Національна ідентифікація насамперед приходиться через розуміння необхідності наскрізного домінування мови в суспільному житті й захисту позицій мови в усіх громадських парадигмах, де досі допускалася мовна невизначеність. З атрибутів національної ідентичності, включених в опитування Pew Research Center, саме мова стала найважливішою для національної ідентичності. Більшість у кожній із 14 опитаних країн вважає, що для того, аби вважатися автентичним представником нації, дуже важливо знати рідну мову [9]. Залежно від позиції мови спершу всередині українського соціуму, по-перше, ростуть вимоги зі знання мови щодо іноземців, які планують у будь-який спосіб інтегруватися в національний український соціум (з метою здобуття освіти, ведення бізнесу тощо), по-друге, до тих, хто має іншу національність, однак хоче отримати українське громадянство. По-третє, зі зміцненням позицій мови в країні міцніше й чіткіше окреслюється національний код ідентичності, унаслідок чого кожен, хто цікавиться українською культурою, історією, сучасними трендами націєтворення, однаково мусить актуалізувати потребу вивчати й мову. На хвилі українських революцій останніх десятиліть, а тепер і воєнного вторгнення російського агресора на територію України інтерес до української айдентики стрімко зростає. Авторитетні світові видання зазначають, що необґрунтоване вторгнення, замість знищити українську ідентичність, мало протилежний ефект й експоненціально підвищило інтерес міжнародної спільноти до України, її культури та мови [10]. Так, тільки на Duolingo, електронній платформі вивчення різних мов світу, у квітні 2022 року на 577 % зросла кількість охочих вивчати українську мову [10].

Наразі українська мова є однією з 20 найпоширеніших мов світу з аудиторією знавців мови понад 45 мільйонів (згідно з даними Ukrainian Institute). Треба прогнозувати, що після здобуття Україною перемоги процес культурного обміну між державою та світом активізується до досі небачених масштабів, як і кількість тих іноземців, які захочуть із власної ініціативи або будуть вимушені (через виконання законодавчих вимог) вивчати українську мову як іноземну. Від того суттєво зростає попит на розробку методики й власне методичних матеріалів для вивчення української мови як іноземної.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. З огляду на зростання попиту на вивчення

української мови як іноземної постійно розширюється коло науковців, які займаються питаннями методики навчання української для іноземців. Частина праць зосереджена навколо загальних питань мовної адаптації іноземних студентів до навчання в українських ЗВО [13, с. 143–159; 11, с. 48–56]. Наголошується, що полікультурні групи з різним рівнем комунікативних навичок вимагають від викладачів української мови як іноземної диференційованості завдань та винахідливої, пластичної організації успішної педагогічної взаємодії [4, с. 232–234].

Як свідчать сучасні дослідження [8, с. 335], проблемою є те, що викладачі української мови як іноземної значну частину програмового матеріалу подають у стандартній формі, що призводить до механічного засвоєння лексичного матеріалу та граматичних правил. Такий спосіб викладання мови не є ефективним з практичного погляду. Як наслідок, виникає комунікативний вакуум, коли людина, наполегливо вивчаючи мову, усе ж не спроможна нею спілкуватися. Тому дедалі частіше в дослідженнях ідеться про те, що насамперед іноземці повинні повністю мати спроможність зрозуміти новий мовний матеріал і всі пояснення викладача, а вже потім свідомо вивчати мову на рівні теорії, засвоєння мовних норм й одночасного удосконалення практичних навичок [4, с. 232–234; 7, с. 112–116; 11].

На часі дослідження, у яких розглядається ефективність застосування електронних ресурсів, які призначені для викладання української мови як другої [3, с. 39–48; 5, с. 234–245; 6, с. 399; 12, с. 276–285]. Виділяють інформаційні, освітні та контролювальні ресурси [5, с. 234–245]. Наголошується, що електронні навчальні засоби не можуть замінити комунікативні ситуації, під час яких учні активно використовують лексику та опановують живі мовленнєві конструкції, а отже, набувають лексичної компетенції [5, с. 236].

Отже, у дослідженнях із питань методики навчання української мови як іноземної відбувається активне формування ефективних алгоритмів навчання іноземної мови й відсіювання тих, які наразі є застарілими та перешкоджають формуванню комунікативних компетенцій.

Постановка завдання. Метою статті є відстеження сучасних тенденцій навчання української мови як іноземної, що дає змогу простежити мейнстрім у цій досить новій ніші вітчизняної лінгвометодики та вплив на неї нелінгвальних чинників (наприклад, державної політики щодо опанування української мови іноземцями, які прагнуть інтегруватися до українського соціуму).

Виклад основного матеріалу. *Об'єктивні передумови зростання попиту на вивчення української мови іноземцями та діахронний зріз становлення методики навчання української мови*

як *іноземної*. На рівні законодавчих ініціатив, які вже імplementовані або ж на часі імplementації в чинний правовий простір країни є чимало таких, які безпосередньо впливають на зростання актуальності вивчення української мови як іноземної. Так, 16 липня 2021 року стартували іспити на рівень знання державної мови серед аудиторії держслужбовців (оскільки Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» зобов'язав публічних діячів, державних службовців, співробітників Національної поліції, прокурорів, суддів, керівників закладів освіти, наукових та педагогічних працівників, інших посадових осіб засвідчувати рівень знання державної мови відповідним сертифікатом; цим же Законом засвідчено необхідність здійснення комунікації в офіційному державному та публічному просторі державною, тобто українською, мовою [2]). Окрім того, Законом України «Про громадянство України» передбачено, що іноземець, який заявив про намір отримати громадянство України, повинен вільно знати українську мову чи розуміти державну мову в обсязі, що достатній для здійснення спілкування [1]. За найновішими громадськими ініціативами на сайті Офіційного інтернет-представництва Президента України зареєстровано й підтримано достатньою кількістю підписантів петицію № 22/140008-еп «Ввести обов'язковий іспит для отримання громадянства України». Наразі прем'єр-міністрові доручено забезпечити законодавче врегулювання цієї ініціативи, однак що стосується мови, то пропонується всім іноземцям-претендентам на українське громадянство складати тест з української мови у форматі ЗНО з прохідним балом 140.

Щороку зростає кількість іноземних студентів в Україні, які проходять обов'язкову мовну підготовку, тим самим також суттєво збільшуючи попит на ефективні методики навчання української для іноземців, що є вихідцями з різних країн світу. Так, за даними Українського державного центру міжнародної освіти, станом на 2022 рік в Україні навчається 76 548 іноземних студентів зі 155 країн світу.

Треба сказати, що держава не тільки зареєструє ритм у зростанні необхідності вивчати українську мову іноземцям, але й створює умови для того, аби українську вивчали на добровільних засадах, безкоштовно і в зручному онлайн-форматі: під егідою Міністерства інформаційної політики України державою пропонується безкоштовний онлайн-курс «Розмовляй українською» (сайт <https://speakukraine.net/>). Серед доступного інтерфейсу на сайті є низка онлайн- та офлайн-ресурсів, корисних мобільних застосунків, довідників та спеціальний розділ, призначений для підвищення комунікативних навичок іноземців. Як заявлено на сайті, цей ресурс – не нудний і сухий навчальний інструмент, а повністю інтерактивний і призначений для

того, щоб бути простим і приємним у використанні для користувачів будь-якого віку та з різним стартовим рівнем знання мови. Хоча офіційно платформа SpeakUkrainian категоризується як Національна платформа для вивчення української мови англомовними людьми, матеріали, акумульовані тут, корисні й для носіїв інших мов, окрім англійської. Окрім того, багато ресурсів, ретельно відібраних і посортованих за тематичними блоками, пропонує сайт Ukrainian Institute.

Велику роль відіграють офіційні ресурси на телебаченні та в мережі на кшталт каналу UATV – міжнародного мовника, який працює 24/7 і орієнтується на широку аудиторію в усьому світі. Незважаючи на те, що цей ресурс англійськомовний, він націлений на пробудження інтересу до української айдентики, зокрема до мови, серед іноземних користувачів.

У розрізі відстеження тенденцій до підтримки ініціатив з вивчення української мови іноземцями треба згадати про Ukrainian Catholic University й засновану ним Школу української мови та культури (School of Ukrainian Language and Culture), ідея якої виникла ще 2002 року на запит від групи студентів із Канади, які хотіли вивчати українську мову. Завдяки багаторічній практиці з навчання української мови іноземців UCU створили рівневі посібники YABLUKO (рівні Elementary, Intermediate, Advanced), основою яких стала новітня комунікативна методика вивчення української мови як другої. З методологічних акцентів простежується наголос на практичному підході, культурологічній змістовій лінії, увазі до особливостей української лексики. Навчальний план побудовано комплексно (рівні читання, слухання, говоріння, письма) й універсально щодо аудиторії охоплення. Кожен блок має чітке структурування, словникове наповнення й граматичний матеріал детерміновані живими комунікативними ситуаціями сьогодення для використання як усного, так і писемного мовлення. Регулярна діяльність з аудіювання, що часто є однією з найбільш складних частин опанування нової мови й безпосередньо впливає на комунікативні потенції мовця. Велику роль приділено самостійній роботі під час опанування мови. Вивчають українську мову в UCU люди різних професій і з різних куточків світу. Багато з них є дипломатами. За 16 років існування програми студенти були дипломатами США, Канади, Польщі, Великої Британії, Франції та Японії. Це є свідченням якості пропонованої підготовки, достатньої для виконання навіть дипломатичної служби. Особливістю методики UCU є поєднання аудиторного вивчення лінгвістичного матеріалу з життєвою практикою, що відбувається через тісну інтеракцію між учасниками в межах позааудиторної активності, що також супроводжується використанням української мови, інтегрованої в конкретні життєві ситуації.

Популяризаторську й практичну роль у розширенні кола охочих вивчати українську мову як

іноземну відіграють спеціальні центри при провідних вишах світу. З найбільш значущих – програма «Українознавство» (Cambridge Ukrainian Studies) у Кембриджському університеті (директор-засновник – Рорі Фіннін), що надає можливість студентам вивчати українську мову, культуру та історію. Пілотування програми відбулося ще 2008 року, і тепер цей академічний центр Кембриджського університету також має свої здобутки у методиці навчання української мови як іноземної.

Актуальні тенденції методики навчання української мови як іноземної. Із запуском згаданої вище платформи SpeakUkrainian найбільш дискусійною для викладачів-практиків видалася методика формування навичок українського фразового мовлення в іноземців. Учні засвоюють спочатку не лексику, а репліки діалогу, які, перебудовуючи і правильно розташовуючи, графічно відтворюючи, передають через живий запис усного мовлення. Один із авторів сайту, мовознавець і поліглот Віталій Зубков, наполягав на превалюванні саме таких методів у вивченні мови та її розвитку. Причиною цього стала спроба зацікавити іноземного студента, навчити його думати українською, а не просто підбирати слова. Отже, одним із головних трендів, який уже можна окреслити з наведеного вище контексту, є тенденція вивчати українську мову онлайн (з належним і комплексним ІКТ-супроводом) із домінантою комунікативного підходу й акцентом на самостійну роботу охочих вивчати мову як іноземну.

Серед представлених ресурсів для вивчення української мови як іноземної бракує диференційованого підходу. Йдеться про первинне тестування потенційних кандидатів на вивчення мови на визначення їхнього вихідного рівня знання української мови й розуміння їхніх запитів і наявних мотиваційних установок, які відіграють значну роль під час вивчення іноземної мови, особливо коли йдеться про мову, яка не є в топі найпоширеніших мов міжнародного спілкування. З онлайн-ресурсів таку можливість надає, наприклад, мовна школа “Language Life”.

Доведено, що неодмінною умовою сучасного вивчення мови має бути принцип новизни, а кожен наступний урок має бути системно вибудованим так, щоб відрізнитися від попереднього і водночас доповнювати його. Через це часто онлайн-платформи для вивчення мови показують себе вкрай слабкими методологічно й можуть від того використовуватися більше як допоміжний ресурс у повноцінному вивченні мови під керівництвом наставника, який би міг організувати всі релевантні потоки інформації й тренажери. Принцип новизни забезпечується уроками-іграми (діловими іграми), уроками-змаганнями або традиційними уроками з нестандартними методичними елементами. Однак усяка ігрова діяльність повинна бути

пов'язана з серйозною наполегливою роботою, не повинна відволікати увагу учнів від навчання, а натомість має активізувати когнітивні процеси. Така техніка допомагає іноземцям краще зрозуміти складні аспекти вивчення мови.

Використання електронних ресурсів у процесі викладання та навчання української мови сприяє розвитку активного словникового запасу та критичного мислення іноземних студентів, лексичної та лінгвістичної компетенції, інтенсивному вивченню фонетики, орфографії, граматичних особливостей мови, урізноманітненню навчального матеріалу. процес. Значний ефект цих ресурсів у вивченні іноземної мови пов'язаний із цифровізацією та тим, як вона вплинула на сучасне молоде покоління, яке не уявляє свого життя без різноманітних гаджетів. Мобільні застосунки, які можна завантажити на будь-який пристрій, створені для засвоєння учнями лексичного мінімуму, формування правильної вимови, удосконалення орфографії та словникового запасу, а також тренування у складанні речень. Водночас використання електронних ресурсів під час вивчення української мови як другої потребує від студентів ґрунтовної самоорганізації та мотивації. Вони запрограмовані лише на відтворення певного лексичного чи граматичного поля, не мають зворотного зв'язку «учень-викладач» чи «учень-учень», спрямованого на перевірку рівня засвоєння знань на певному етапі. Електронні ресурси використовувати під контролем викладача як тренажер для засвоєння лексичного мінімуму та граматики.

Окрім стрімкого зростання онлайн-асортименту методичних матеріалів для вивчення української, за останні роки суттєво збільшилася кількість друкованих видань для вивчення мови іноземцями. Серед них посібники й цілі навчальні комплекси, створені іноземними авторами, що становлять особливий інтерес, оскільки пропонують бачення мови й алгоритмів її вивчення тими, для кого українська не є рідною. Наприклад, на авторитетному ресурсі Amazon можна придбати англійські книги Robert Flahaven (2021), Concetta Busby (2021), Lynn Christon (2021) Jimmie Besendorfer (2022), Jeanett Przepiora (2022). Автори звертають увагу на те, що у відкритому доступі не так багато корисної інформації про те, як саме вивчити українську, а українська мова окреслюється як «нелегка для вивчення». З українських авторів значний внесок у розвиток книгодрукування й розробку методики вивчення української мови як іноземної належить І. Ющук, Ю. Бондарчук, О. Мушкудіані (автори двомовного англо-українського довідника), С. Дугіна, Н. Ворони, О. Антонів, Д. Мазурик, Н. Зайченко, З. Терлака та ін. З тенденцій укладання посібників треба відзначити модульну побудову, візуалізацію, тематико-комунікативну логіку організації матеріалу, компонування вправ і теоретичного матеріалу

відповідно до базових чотирьох комунікативних практик, завдання для самоперевірки тощо.

У межах теми розвитку методики навчання української як іноземної треба звертати увагу на здобутки порівняльного мовознавства. Так, ресурс УКМА пропонує одинадцять уроків, що містять базову українську лексику та граматику і надають вичерпний огляд основ української мови. В організації ресурсу позитивними в цьому векторі є те, що автори зупинилися на основних мовних елементах, які є чужими структурі англійської мови, через що їх важче зрозуміти новачкам. Натомість вказується на схожість української мови з іншими європейськими мовами (німецькою, французькою тощо).

Висновки і пропозиції. Підбиваючи підсумки представленої розвідки, треба сказати, що методика навчання української мови як іноземної розвивається в руслі навчання інших світових мов як іноземних. Великий вплив на методику сучасного опанування української чинить наявна практика навчання провідних мов міжнародного спілкування (насамперед англійської, німецької як найпоширеніших на теренах України). Простежують активні процеси пошуку рівноваги між використанням електронних ресурсів вивчення мови, традиційних і нетрадиційних методик навчання. Загальними методичними рекомендаціями з проведення уроків української мови для іноземців є сприяння всебічному розвитку учнів за допомогою сучасних методик, а поглиблення їхніх знань та вдосконалення навичок відбувалося за посередництва розмовної практики. У процесі навчання іноземців важливо не лише працювати над формуванням конкретних умінь і навичок загальномовного плану, а й формувати вміння на рівні міжкультурної комунікації, соціокультурні та лінгвокультурні знання та вміння. У процесі навчання слід також звертати увагу на особливості національних систем освіти, гендерні й вікові особливості, системи оцінювання й стимули (зовнішні, внутрішні, оскільки вони безпосередньо впливають на мотиваційну складову) вивчати українську як іноземну.

Робота над методикою навчання української мови як іноземної потребує постійного вдосконалення, оптимізації та відбору тих навчальних підходів і методів навчання, які б отримали позитивну оцінку насамперед студентів. Через те зростає роль емпіричних експериментальних досліджень щодо тестування ефективності підходів до вивчення української мови як іноземної. Це може стати перспективним полем для подальших досліджень із теми. Окрім того, у світлі комунікативного підходу як домінуючого у сучасній методиці вивчення іноземних мов доцільною є організація платформ з української мови на кшталт ресурсу Cambly: Speak English Online, що дає можливість вивчати мову за власним розкладом 24/7 з індивідуальними уроками із носіями мови, які часто не

є професійними філологами, проте навчають алгоритмів живої комунікації на актуальні теми.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Про громадянство України : Закон України від 18.01.2001 № 2235-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2235-14#Text> (дата звернення: 01.08.2022).
2. Про забезпечення функціонування української мови як державної : Закон України від 25.04.2019 № 2704-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19#Text> (дата звернення: 01.08.2022).
3. Azarova L., Pustovit T., Radomska L., Horchinska L. Use of information technologies in studying phraseology in the course of Ukrainian as a foreign language. *Advanced Education*. 2020. Vol. 7. № 16. P. 39–48.
4. Levenok I. S. The Question of Quality of Teaching Ukrainian Language for Foreign Students in the Context of Intercultural Communication. *Якісна мовна освіта у сучасному глобалізованому світі: тенденції, виклики, перспективи* : матеріали I Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Суми, 23–24 листопада 2017 р. Суми : СумДУ, 2017. С. 232–234.
5. Marchenko N. V., Yuzkiv H. I., Ivanenko I. M., Khomova O. M., Yanchytska K. M. Electronic Resources for Teaching Ukrainian as a Second Language. *International Journal of Higher Education*. 2021. Vol. 10. № 3. P. 234–245.
6. Ojo Olajide J., Zaitseva S. S. Ukrainian Platforms For Learning The Ukrainian Language: Tips And Prospects For Foreigners. *Перший крок у науку* : матеріали XIII студентської конференції, м. Суми, 9–13 травня 2022 р. Суми : Сумський державний університет, 2022. С. 399.
7. Sheremeta L. P. Formation of orphoepic students'skills at the classes of the Ukrainian language as foreign. *Медична освіта*. 2020. № 1. P. 112–116.
8. Shleneva M. G. Methods to increase students' interest in Ukrainian as foreign language. *Інформаційні технології: наука, техніка, технологія, освіта, здоров'я*. 2018. Ч. IV. С. 335.
9. Stokes B. Language: The cornerstone of national identity. 2017. URL: <https://www.pewresearch.org/global/2017/02/01/language-the-cornerstone-of-national-identity/> (дата звернення: 01.08.2022).
10. Ukarainer. Where can I learn Ukrainian? July 19, 2022. URL: <https://ukrainer.net/learn-ukrainian/> (дата звернення: 01.08.2022).
11. Vasetska L. I., Chernovol O. H. Organizational and methodological model of teaching the Ukrainian language to foreigners at the preuniversity stage of language training (from the experience of the Preparation Center for Foreign Citizens of ZSMU). Karlsruhe : ScientificWorld-NetAkhatAV, 2021.
12. Vykhreshch A., Fedchyshyn N., Khvalyboha T., Drach I., Rudenko M. Development of Students-Foreigners' Communicative Competence by Means of Information Technologies under the Conditions of the Medical University. *International Journal of Higher Education*. 2020. Vol. 9. № 6. P. 276–285.
13. Zaichko V. Language Policy for International Students in Ukrainian Higher Education Institutions. *Studia Warmińskie*. 2021. № 58. P. 143–159.